

Spis treści

Wykaz skrótów	XIII
Wykaz literatury	XVII
Wstęp	XXI

Część I. Wprowadzenie do prawa podatkowego

Rozdział I. Pojęcie podatku	3
§ 1. Zagadnienia ekonomiczne opodatkowania	3
I. Uwagi ogólne	3
II. Polityczne i gospodarcze aspekty opodatkowania	4
1. Ekonomiczne granice opodatkowania	4
2. Zasada zdolności świadczenia	6
3. Skutki ekonomiczne opodatkowania	7
§ 2. Cechy prawne podatku	10
I. Uwagi ogólne	10
II. Władztwo podatkowe państwa (innego podmiotu publicznoprawnego)	11
III. Cechy determinujące miejsce prawa podatkowego w systemie prawa	12
Rozdział II. Prawo podatkowe w systemie prawa	13
§ 1. Przedmiot i metoda regulacji w prawie podatkowym	13
I. Uwagi ogólne	13
II. Przedmiot regulacji prawnej w prawie podatkowym	14
III. Administracyjnoprawna metoda regulacji w prawie podatkowym	16
§ 2. Prawo podatkowe a prawo finansowe	17
I. Historyczne związki prawa podatkowego z prawem finansowym	17
II. Współczesne powiązanie prawa podatkowego z prawem finansowym	18
§ 3. Prawo podatkowe a prawo administracyjne	19
I. Związki prawa podatkowego z administracyjnym prawem ustrojowym	19
II. Związki prawa podatkowego z formalnym i materialnym prawem administracyjnym	20
§ 4. Prawo podatkowe a prawo cywilne	21
Rozdział III. System prawa podatkowego i jego struktura	23
§ 1. System podatkowy i zasady jego tworzenia	23
I. Uwagi ogólne	23
II. Czynniki kształtujące system podatkowy	24
III. Fiskalne cele opodatkowania	26
IV. Gospodarcze cele opodatkowania	26
V. Społeczne cele opodatkowania	27

VI. Technicznoprawne oraz proceduralne uwarunkowania tworzenia prawa podatkowego	30
§ 2. Ogólne prawo podatkowe	32
I. Uwagi ogólne	32
II. Zakres regulacji ogólnego prawa podatkowego	33
III. Sposoby uregulowania ogólnego prawa podatkowego	34
§ 3. Szczegółowe prawo podatkowe	35
I. Uwagi ogólne	35
II. Cele oraz podstawowe elementy techniki podatkowej	36
1. Podmiot podatku	37
2. Przedmiot opodatkowania	38
3. Podstawa opodatkowania	39
4. Ulgi i zwolnienia podatkowe	39
5. Stawka podatkowa	40
III. Problematyka podatkowoprawnego stanu faktycznego	40
Rozdział IV. Konstytucyjne podstawy opodatkowania	42
§ 1. Prawne granice opodatkowania	42
§ 2. Konstytucyjne podstawy tworzenia prawa podatkowego	45
I. Uwagi ogólne	45
II. Idea państwa prawnego	47
§ 3. Konstytucyjne podstawy stosowania prawa podatkowego	51
I. Uwagi ogólne	51
II. Podstawowe założenia stosowania prawa podatkowego	52
Rozdział V. Źródła prawa podatkowego	56
§ 1. Pojęcie źródeł prawa	57
I. Uwagi ogólne	57
II. Szeroka i wąska koncepcja systemu źródeł prawa	61
§ 2. Konstytucja i ustawy zwykle jako źródła prawa podatkowego	62
I. Konstytucja – źródło prawa najwyższej rangi	62
II. Ustawa jako źródło prawa podatkowego	63
§ 3. Podstawowe akty prawne jako źródła prawa podatkowego	66
I. Istota i zakres regulacji	66
II. Rozporządzenia	68
III. Uchwały jednostek samorządu terytorialnego	69
§ 4. Prawo międzynarodowe i prawo unijne jako źródła prawa podatkowego	70
I. Uwagi ogólne	70
II. Problematyka podwójnego opodatkowania – uwagi ogólne	72
III. Umowy o zapobieganiu podwójnemu opodatkowaniu	73
IV. Podwójny charakter umów o zapobieganiu podwójnemu opodatkowaniu	74
V. Prawo unijne jako źródło prawa podatkowego	74
§ 5. Wpływ orzecznictwa na źródła prawa podatkowego	78
I. Uwagi ogólne	78
II. Rola orzecznictwa podatkowego sądów krajowych dla praktyki stosowania prawa	80
III. Związki między tworzeniem a stosowaniem krajowego prawa podatkowego	84
IV. Orzecznictwo podatkowe Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (obecnie TSUE)	86
§ 6. Wpływ zwyczaju i nauki na źródła prawa podatkowego	87
I. Zwyczaj w prawie podatkowym	87
II. Znaczenie nauki dla źródeł prawa podatkowego	88
Rozdział VI. Wykładnia prawa podatkowego	89
§ 1. Pojęcie wykładni prawa	90

I. Uwagi ogólne	90
II. Teorie statyczne i dynamiczne wykładni prawa	92
III. Cel wykładni prawa	92
§ 2. Założenia wykładni prawa podatkowego	93
I. Rola elementów statycznych i dynamicznych w wykładni prawa podatkowego ..	93
II. Zasada pewności i sprawiedliwości	95
III. Dyrektywy interpretacyjne	96
§ 3. Wykładnia językowa prawa podatkowego	97
I. Tekst ustawy jako punkt wyjścia wykładni językowej	97
II. Stosowanie wykładni językowej	100
§ 4. Wykładnia systemowa prawa podatkowego	105
I. Pojęcie wykładni systemowej	105
II. Zewnętrzna wykładnia systemowa prawa podatkowego	109
III. Wewnętrzna wykładnia systemowa prawa podatkowego	109
IV. Zakres wykładni systemowej	109
V. Wsteczne działanie prawa podatkowego	111
§ 5. Wykładnia celowościowa prawa podatkowego	112
I. Pojęcie wykładni celowościowej	112
II. Gospodarczy sposób rozpatrywania prawa podatkowego	117
III. Powiązanie różnych rodzajów wykładni	118
§ 6. Wnioskowania prawnicze w procesie wykładni prawa podatkowego	119
I. Analogia w prawie podatkowym	119
II. Wnioskowania <i>a fortiori</i> w wykładni prawa podatkowego	124
III. Reguły kolizyjne w wykładni prawa podatkowego	125

Część II. Ogólne prawo podatkowe

Rozdział I. Założenia systemu ogólnego prawa podatkowego	133
§ 1. Pojęcie ogólnego prawa podatkowego	133
I. Istota i zakres ogólnego prawa podatkowego	133
II. Kodyfikacja ogólnego prawa podatkowego	137
§ 2. Główne kierunki rozwoju ogólnego prawa podatkowego w Polsce	140
I. Okres międzywojenny	140
1. Postępowanie podatkowe i zobowiązania podatkowe w latach 1918–1934 ...	140
2. Ogólne prawo podatkowe w Ordynacji podatkowej z 15.3.1934 r.	142
II. Okres powojenny	145
§ 3. Ogólna charakterystyka regulacji prawnej Ordynacji podatkowej z 29.8.1997 r.	147
Rozdział II. Zobowiązania podatkowe	156
§ 1. Charakterystyka ogólna	157
I. Problem rozgraniczenia materialnego prawa podatkowego i procedury	
podatkowej w ogólnym prawie podatkowym	157
II. Regulacja prawa zobowiązań podatkowych w Ordynacji podatkowej	158
§ 2. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe	160
I. Uwagi ogólne	160
II. Stosunek zobowiązaniowy w prawie podatkowym	160
III. Rola obowiązku podatkowego w kształtowaniu stosunku prawnego	
zobowiązania podatkowego	162
IV. Regulacja prawna obowiązku i zobowiązania podatkowego	164
§ 3. Podmioty stosunków zobowiązaniowych w prawie podatkowym	165
I. Uwagi ogólne	165
II. Organ podatkowy jako podmiot zobowiązań podatkowych	166
III. Podatnik jako podmiot zobowiązań podatkowych	167
IV. Inne podmioty zobowiązań podatkowych	169

§ 4. Powstawanie zobowiązań podatkowych	171
I. Metody przekształcania obowiązku podatkowego w zobowiązanie podatkowe ..	171
II. Przedawnienie prawa do wymiaru podatkowego	173
§ 5. Wygasanie zobowiązań podatkowych	174
I. Uwagi ogólne	174
II. Wykonywanie zobowiązań podatkowych poprzez zapłatę	175
1. Formy i terminy zapłaty podatku	175
2. Skutki nieterminowej zapłaty podatku	177
3. Potrącenie jako szczególny sposób zapłaty podatku	179
4. Nadpłata podatku	181
III. Wygasanie zobowiązań podatkowych przez przeniesienie własności rzeczy lub praw majątkowych	183
IV. Wygasanie zobowiązań podatkowych przez przedawnienie	184
V. Wygasanie zobowiązań podatkowych przez umorzenie	186
§ 6. Zabezpieczenie wykonania zobowiązań podatkowych	189
§ 7. Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe	197
I. Uwagi ogólne	197
II. Założenia odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe	198
III. Odpowiedzialność podatnika, płatnika i inkasenta za zobowiązania podatkowe ..	201
1. Odpowiedzialność podatnika	201
2. Odpowiedzialność płatnika i inkasenta	201
IV. Odpowiedzialność następcy prawnego za zobowiązania podatkowe	203
V. Odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania podatkowe	205
1. Ogólne zasady odpowiedzialności osób trzecich	205
2. Odpowiedzialność poszczególnych kategorii osób trzecich	209
Rozdział III. Postępowanie podatkowe	213
§ 1. Charakterystyka ogólna	213
I. Podstawowe cele postępowania podatkowego	213
II. Technika postępowania podatkowego	215
III. Postępowanie podatkowe jako szczególne postępowanie administracyjne	219
IV. Regulacja prawna postępowania podatkowego	222
§ 2. Ewidencja podatników oraz gromadzenie i wykorzystywanie informacji podatkowej	223
I. Uwagi ogólne	223
II. Ewidencja podatników	225
III. Gromadzenie i wykorzystywanie informacji podatkowej	226
IV. Tajemnica skarbową	229
§ 3. Dowody w postępowaniu podatkowym	232
I. Szczególna rola dowodów w realizacji prawa podatkowego	232
II. Zeznanie i deklaracje podatkowe	234
III. Księgi jako dowód w postępowaniu podatkowym	237
§ 4. Rola kontroli podatkowej w postępowaniu podatkowym	242
Część III. Szczegółowe prawo podatkowe	
Rozdział I. Założenia systemu szczegółowego prawa podatkowego	251
§ 1. Pojęcie szczegółowego prawa podatkowego	251
I. Racjonalny a historyczny system podatkowy	251
II. Struktura systemu podatkowego	254
III. Systematyka podatków	255
1. Uwagi ogólne	255
2. Podatki pośrednie i bezpośrednie	256
3. Podatki osobowe i rzeczowe	257
4. Podatki przychodowe, obrotowe, dochodowe i majątkowe	257

5. Inne podziały podatków	259
6. Struktura współczesnych systemów podatkowych	260
§ 2. Rozwój polskiego systemu prawa podatkowego	261
I. Kształtowanie się systemu podatkowego w okresie międzywojennym	261
II. Struktura systemu podatkowego w okresie międzywojennym	262
III. Zmiany systemu podatkowego w latach 1944–1951	263
IV. Aktualna struktura polskiego systemu podatkowego	264
Rozdział II. Podatki dochodowe	266
§ 1. Historia	267
I. Kształtowanie się konstrukcji podatku dochodowego	267
II. Typy podatku dochodowego	267
III. Podstawowe cechy podatku dochodowego	268
§ 2. Główne kierunki rozwoju polskiego podatku dochodowego	269
I. Okres międzywojenny	269
II. Okres powojenny	270
1. Podatek dochodowy	270
2. Podatek od wynagrodzeń	271
3. Podatek wyrównawczy	272
4. Opodatkowanie dochodów państwowych i spółdzielczych podmiotów gospodarczych	272
5. Kierunki reformy podatku dochodowego	273
§ 3. Ogólna charakterystyka	274
I. Podatek dochodowy od osób fizycznych a podatek dochodowy od osób prawnych	274
II. Miejsce podatku dochodowego we współczesnych systemach podatkowych	276
§ 4. Podmioty podatku dochodowego	277
I. Uwagi ogólne	277
II. Podmioty podatku dochodowego od osób fizycznych	278
III. Podmioty podatku dochodowego od osób prawnych	281
IV. Ograniczony i nieograniczony obowiązek podatkowy	284
§ 5. Przedmiot podatku dochodowego	287
I. Uwagi ogólne	287
II. Zakres przedmiotowy podatku dochodowego od osób fizycznych	288
1. Uwagi ogólne	288
2. Źródła przychodów	290
3. Zwolnienia przedmiotowe	293
4. Koszty uzyskania przychodu	295
5. Dochody o charakterze szczególnym	299
III. Zakres przedmiotowy podatku dochodowego od osób prawnych	301
1. Dochód jako przedmiot opodatkowania	301
2. Przychody	309
3. Zwolnienia przedmiotowe	311
4. Koszty uzyskania przychodu	313
§ 6. Podstawa opodatkowania w podatku dochodowym	329
I. Uwagi ogólne	329
II. Powiązania przedmiotu podatku i podstawy opodatkowania w konstrukcjach prawnych podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych	330
III. Odliczenia od podstawy opodatkowania i od podatku w podatku dochodowym od osób fizycznych	331
IV. Odliczenia od podstawy opodatkowania w podatku dochodowym od osób prawnych	333
§ 7. Stawki w podatku dochodowym	333
I. Uwagi ogólne	333
II. Stawki podatkowe w podatku dochodowym od osób fizycznych	335

1. Konstrukcja prawna taryfy podatkowej	335
2. Progresywna taryfa podatkowa a procesy inflacyjne	336
3. Ryczałt podatkowy jako element prawa materialnego i postępowania podatkowego	337
4. Konstrukcja prawna ryczałtu podatkowego unormowanego w ustawie z 20.11.1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne oraz w ustawie z 14.8.2008 r. o podatku tonażowym	338
III. Stawki podatkowe w podatku dochodowym od osób prawnych	340
§ 8. Obliczanie i pobór podatku dochodowego	340
I. Uwagi ogólne	340
II. Obliczanie należności podatkowych przez płatników w podatku dochodowym od osób fizycznych	342
III. Obliczanie należności podatkowych przez płatników w podatku dochodowym od osób prawnych	343
IV. Samoobliczanie podatkowe w podatku dochodowym od osób fizycznych	344
V. Samoobliczanie podatkowe w podatku dochodowym od osób prawnych	346
Rozdział III. Podatki obrotowe	348
§ 1. Historia	348
I. Kształtowanie się konstrukcji podatków obrotowych	348
II. Podstawowe kierunki rozwoju podatków obrotowych w Polsce	349
1. Okres międzywojenny	349
2. Okres powojenny	351
§ 2. Ogólna charakterystyka	352
I. Uwagi ogólne	352
II. Rodzaje podatków obrotowych	353
III. Formy ogólnego podatku obrotowego	354
IV. Akcyzy, monopole i inne podatki obrotowe	359
V. Harmonizacja podatków pośrednich w Unii Europejskiej	359
§ 3. Podatek od towarów i usług	362
I. Podstawowe założenia	362
II. Podmioty podatku	364
III. Przedmiot podatku	367
IV. Podstawa opodatkowania	374
V. Stawki podatkowe	376
VI. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe	379
VII. Technika obliczania i poboru podatku	383
§ 4. Podatek akcyzowy	390
I. Podstawowe założenia	390
II. Zakres podmiotowy i przedmiotowy	393
III. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe	396
IV. Podstawa opodatkowania i stawki podatkowe	400
§ 5. Podatek od gier	401
§ 6. Podatek od czynności cywilnoprawnych	402
I. Uwagi ogólne	402
II. Zakres podmiotowy i przedmiotowy	403
III. Podstawa opodatkowania i stawka podatkowa	405
IV. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe oraz ustalanie i pobór należności podatkowych	407
Rozdział IV. Podatki przychodowe i majątkowe	409
§ 1. Historia	409
§ 2. Podstawowe kierunki rozwoju polskich podatków przychodowych i majątkowych ..	410

I. Okres międzywojenny	410
II. Okres powojenny	412
§ 3. Ogólna charakterystyka	414
§ 4. Podatek rolny	417
I. Podstawowe założenia	417
II. Podmioty podatku	418
III. Przedmiot podatku	419
IV. Podstawa opodatkowania	421
V. Stawka podatkowa	423
VI. Ustalanie i pobór należności podatkowych	424
§ 5. Podatek leśny	425
I. Uwagi ogólne	425
II. Podmiot i przedmiot podatku	425
III. Podstawa opodatkowania i stawka podatkowa	426
IV. Ustalanie i pobór należności podatkowych	427
§ 6. Podatek od nieruchomości	427
I. Uwagi ogólne	427
II. Podmiot i przedmiot podatku	428
III. Podstawa opodatkowania i stawka podatkowa	431
IV. Ustalenie i pobór należności podatkowych	433
§ 7. Podatek od środków transportowych	434
§ 8. Oplata targowa	436
§ 9. Oplata od posiadania psów, oplata reklamowa, oplata miejscowa i oplata uzdrowiskowa	438
I. Uwagi ogólne	438
II. Oplata reklamowa	439
III. Oplata od posiadania psów	439
IV. Oplata miejscowa i oplata uzdrowiskowa	439
§ 10. Podatek od spadków i darowizn	440
I. Uwagi ogólne	440
II. Podmiot i przedmiot podatku	441
III. Podstawa opodatkowania i stawka podatkowa	444
IV. Powstanie obowiązku podatkowego oraz ustalanie i pobór należności podatkowych	446
§ 11. Podatek od wydobycia kopalin	449
§ 12. Podatek od niektórych instytucji finansowych	450
§ 13. Podatek od sprzedaży detalicznej	451
Indeks rzeczowy	453